

Міністерство освіти і науки України
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
Південноукраїнський центр професійного розвитку керівників та фахівців
соціономічної сфери

КРИТИЧНЕ МИСЛЕННЯ В АКАДЕМІЧНОМУ СЕРЕДОВИЩІ: ВІД ТЕОРІЇ ДО ПРАКТИКИ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

***Всеукраїнської науково-методичної конференції з міжнародною участю
06 червня 2026 року***

ОДЕСА

DOI: <https://doi.org/10.24195/CriticalThinking2026>

УДК: 378:159.955

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:

Музиченко Ганна В'ячеславівна - доктор політичних наук, професор, проректор з наукової роботи Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Койчева Тетяна Іванівна – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки, в.о. першого проректора з навчальної та науково-педагогічної роботи Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Ольга ЗБАРСЬКА (Olga Zbarskaya) - доктор наук, експерт у галузі креативного потенціалу людини, член академії ACSW, член The Textbook & Academic Authors Association, засновник та президент компанії «OZCREDO», автор книг та підручників.

Черненко Наталія Миколаївна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри освітнього менеджменту та публічного управління Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Папач Ольга Іванівна - кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри математики і методики її викладання Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Дерік Ілона Морисівна - кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри перекладу і теоретичної та прикладної лінгвістики Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Листопад Олексій Анатолійович - доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри дошкільної педагогіки Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

*Рекомендова вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(протокол №15 від 25 червня 2026 року.)*

Рецензенти:

Княжева Ірина Анатоліївна – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри дошкільної педагогіки Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

складних інтелектуальних викликах усе ще належить тим, хто здатен мислити творчо.

ДЕМЧЕНКО Наталія Іванівна

КЕЙС-МЕТОД ЯК ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ВІКОВОЇ ПСИХОЛОГІЇ

Серед багатьох освітніх компонентів, що становлять фундамент професійної підготовки майбутніх психологів особливе місце посідає навчальна дисципліна «Вікова психологія». Важливість її опанування полягає в тому, що вона формує теоретичну базу для розуміння процесів становлення та розвитку психіки людини впродовж онтогенезу. Варто зазначити, що тривалий час вивчення саме цієї дисципліни, у вітчизняних закладах вищої освіти зосереджувалося переважно на засвоєнні класичних теорій, що подекуди обмежувало можливості студентів щодо самостійного аналітичного опрацювання реальних життєвих сценаріїв. У цьому контексті, вважаємо надважливим впровадження в процес підготовки майбутніх фахівців активних методів навчання, зокрема, кейс-методу, який виступає ефективним інструментом розвитку критичного мислення та практичних навичок аналізу.

Розглядаючи особливості реалізації кейс-методу під час вивчення вікових норм шляхом залучення студентів до обговорення, дискусії, пошуку відповідей на запитання, викладач активізує різні складові критичного мислення. Завдяки аналізу біологічних, соціальних та психологічних детермінант конкретного вікового періоду відбувається розвиток аналітичного компонента. Під час диференційної діагностики опрацьовуються розмежування симптомів вікової кризи та індивідуально-типологічних особливостей або клінічних випадків, що суттєво посилює діагностичну складову критичного мислення. Водночас процес прогнозування подальшого розвитку особистості, враховуючи наявні ресурси та ризики, сприяє успішному формуванню прогностичного компонента. Таке системне застосування кейсів забезпечує становлення як критичного мислення в цілому, так і розвиток окремих специфічних професійних навичок, а саме: здатність ставити під сумнів отриману інформацію, уникати стигматизації, відокремлювати індивідуальні форми поведінки та фахово інтерпретувати загальні закономірності розвитку особистості.

У межах професійної підготовки майбутніх психологів у державному університеті «Київський авіаційний інститут» нами було розроблено комплекс навчально-методичних матеріалів. Він містить систему практичних кейсів, спрямованих на поглиблене засвоєння та закріплення ключових закономірностей і явищ вікової психології.

Студентам пропонується ґрунтовний опис реальної життєвої ситуації, для обговорення, аналізу та фахової оцінки, що реалізується спочатку у форматі малих груп, а згодом у загальній груповій взаємодії. Такий алгоритм роботи дозволяє більш чітко диференціювати симптоматику розвитку дитини відповідно до вікових норм та криз, деталізувати характер впливу соціального середовища (сім'ї, закладу освіти, однолітків) на особистість. Як результат, опрацювання кейсу сприяє прогнозуванню та врахуванню можливих наслідків та розробці науково обґрунтованих рекомендації щодо корекції або профілактики деструктивних впливів на психічний розвиток особистості.

Прикладом практичного інструментарію можуть слугувати кейси, спрямовані на аналіз вікових криз. Зокрема, розгляд протестної поведінки трирічної дитини не як результат «невихованості», а як демонстрація формування природньої автономії. Це дозволяє студентам критично оцінювати скарги батьків крізь призму психологічних теорій. Іншим вектором є діагностика психологічної готовності до школи та аналіз симптоматики кризи семи років. У цьому контексті зацікавленість/незацікавленість у шкільному навчанні розцінюється як сформованість/несформованість нової провідної діяльності дитини. Особливу увагу в практико-орієнтованому навчанні приділено розвитку навички диференціації нормативної та девіантної поведінки в підлітковому віці. Завдяки кейс-методу майбутні фахівці вчаться визначати ознаки ключових психічних новоутворень (зокрема, почуття дорослості), надавати фахову оцінку демонстративній поведінці та аналізувати складні процеси сепарації від дорослих, що є критично важливим для подальшої консультативної практики майбутніх психологів.

Крім того, використання кейс-методу активізує процес професійної рефлексії майбутніх фахівців. Працюючи з конкретними життєвими сценаріями, студенти змушені дистанціюватися від власних суб'єктивних оцінок та емоційних реакцій, переходячи до позиції експерта-аналітика. Це сприяє розвитку вміння відійти від власного суб'єктивного сприйняття ситуації та зрозуміти багаторівневу структуру міжособистісного конфлікту, мінімізуючи ризик суб'єктивізму та стигматизації майбутніми психологами своїх клієнтів. Такий підхід не лише поглиблює знання про вікову динаміку, а й закладає фундамент етичного ставлення до клієнта, де кожна поведінкова реакція розглядається не як ізольований факт, а як елемент цілісної системи розвитку особистості.

Результативність впровадження кейс-методу у навчальний процес забезпечує, перш за все, гнучкість професійної підготовки та орієнтацію на більш «живі» інструменти засвоєння теоретичних знань та вирішення психологічних проблем своїх клієнтів в майбутньому. По-друге, студенти вчаться об'єктивно оцінювати ситуацію одночасно враховуючи позиції самої дитини, її батьків та педагогічних працівників.

Таким чином, кейс-метод інтегрує теоретичні знання у площину практичних дій. Його застосування у викладанні вікової психології сприяє подоланню ригідності мислення майбутніх фахівців, розвиває здатність до багатоваріантного аналізу та забезпечує формування професійної ідентичності вже на етапі академічного навчання. Це робить майбутнього психолога стійким до когнітивних викривлень і професійних стереотипів, а також готовим до розв'язання складних професійних завдань у реальній практиці.

ДЕМЧИНА Василь Романович

УПРАВЛІННЯ ПРОЄКТАМИ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИХ ТРАНСПОРТНИХ СИСТЕМ ДЛЯ БЕЗПЕЧНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЛОГІСТИЧНИХ ПОТОКІВ

В умовах прискореного розвитку цифрової економіки та інтенсифікації транспортно-логістичної діяльності питання раціонального управління вантажними та пасажирськими потоками набувають стратегічного значення для сталого функціонування інфраструктури держави. Зростання обсягів міжнародної торгівлі, розширення електронної комерції та ускладнення ланцюгів постачань висувають принципово нові вимоги до організації транспортних процесів. Традиційні методи управління транспортними потоками, що ґрунтуються переважно на статичних регламентах і ручному регулюванні, виявляються недостатньо дієвими в умовах динамічного ринкового середовища та безперервно зростаючого навантаження на транспортну мережу.

Це зумовлює об'єктивну необхідність переходу до технологічно розвинених рішень – інтелектуальних транспортних систем (ІТС), які інтегрують цифрові технології, телематику, системи автоматизованого управління та штучний інтелект з метою підвищення безпеки, ефективності й стійкості транспортно-логістичної інфраструктури. Інтелектуальні транспортні системи є не лише технологічним інструментом – вони являють собою комплексну управлінську платформу, що об'єднує потреби держави, бізнесу та суспільства у сфері безпечного і ефективного переміщення людей і вантажів [5, с. 418].

Мета дослідження – обґрунтування методологічних підходів до управління проєктами впровадження інтелектуальних транспортних систем як ключового механізму забезпечення безпечного регулювання логістичних потоків в умовах трансформації транспортної галузі України.

Інтелектуальні транспортні системи являють собою інтегровані програмно-апаратні комплекси, що забезпечують збір, обробку та передачу даних у режимі реального часу для оптимізації транспортних процесів. Функціональне ядро ІТС формують підсистеми адаптивного управління

training	ефективності психологічного тренінгу	
Natalia Horlo Development of critical thinking of political science students in the process of forming a methodological culture of a researcher	Горло Наталія Розвиток критичного мислення студентів-політологів у процесі формування методологічної культури дослідника	65
Andrii Horodynskyi Analytical thinking as a necessary component of personnel rotation practice in the public service	Городинський Андрій Аналітичне мислення як необхідна складова практики кадрової ротації на публічній службі	68
Iryna Hrechyshkina Professional training of preschool teachers: a practical aspect	Гречишкіна Ірина Професійна підготовка вихователів здо: практичний аспект	71
Andrii Hrechka Critical thinking and artificial intelligence: symbiosis or suspended animation	Гречка Андрій Критичне мислення та штучний інтелект: симбіоз чи анабіоз	73
Svitlana Hryhorieva Maternal control as a factor in dysfunction of thalamo-fronto-parietal networks in adolescence	Григор'єва Світлана Материнський контроль як чинник дисфункції таламо-фронтально-парієтальних мереж у підлітковому віці	75
Nataliia Hrychanik Formation of critical thinking of future teachers in the process of mastering the methodology of teaching foreign literature	Гричаник Наталія Формування критичного мислення майбутніх учителів у процесі опанування методики навчання зарубіжної літератури	80
Yaroslav Humeniuk Creative thinking in the analysis of non-standard physics problems. mind vs. shi	Гуменюк Ярослав Креативне мислення при аналізі нестандартних задач з фізики. розум проти ші	82
Nataliia Demchenko Case method as a tool for developing critical thinking of future psychologists in the process of studying age psychology	Демченко Наталія Кейс-метод як інструмент розвитку критичного мислення майбутніх психологів у процесі вивчення вікової психології	84